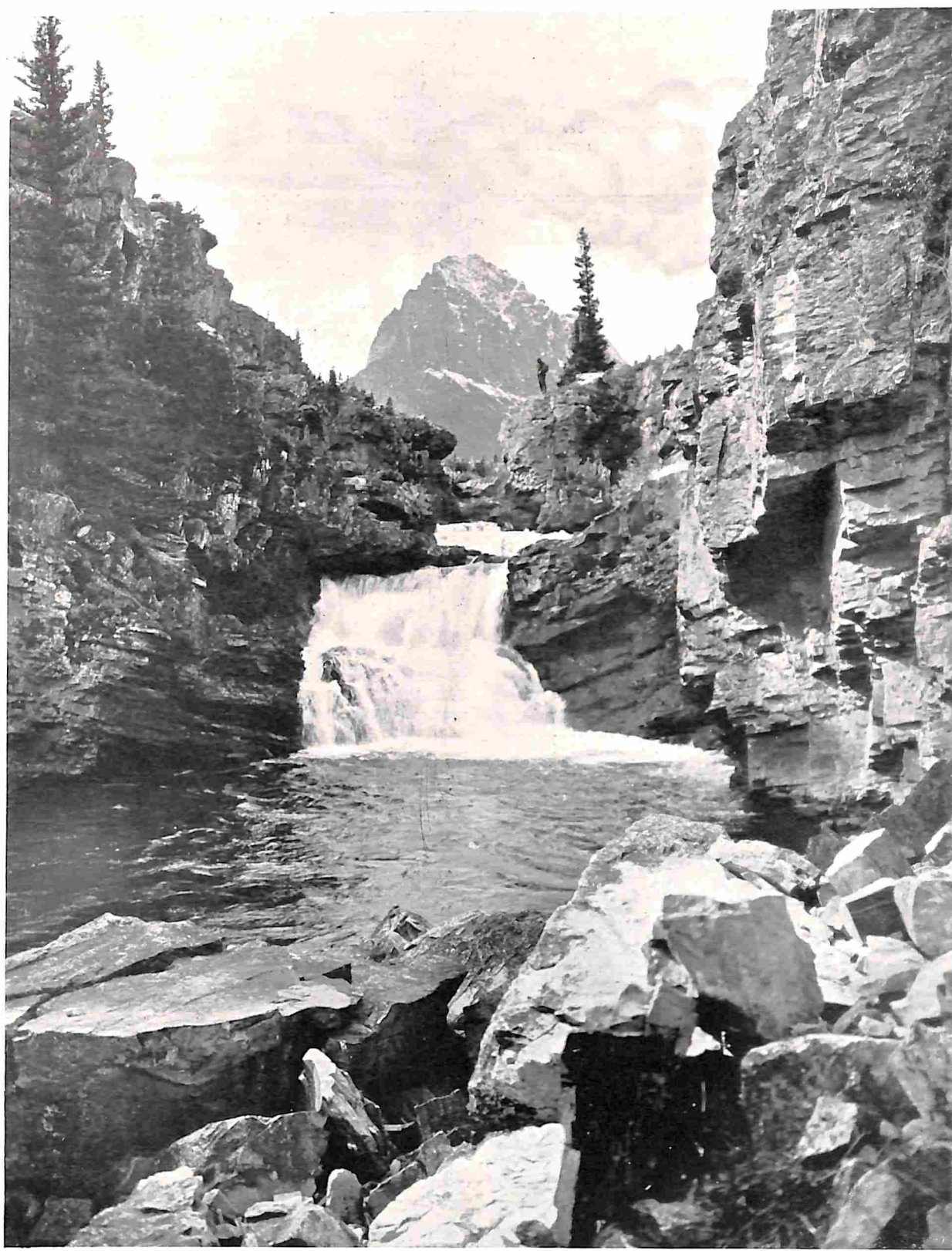

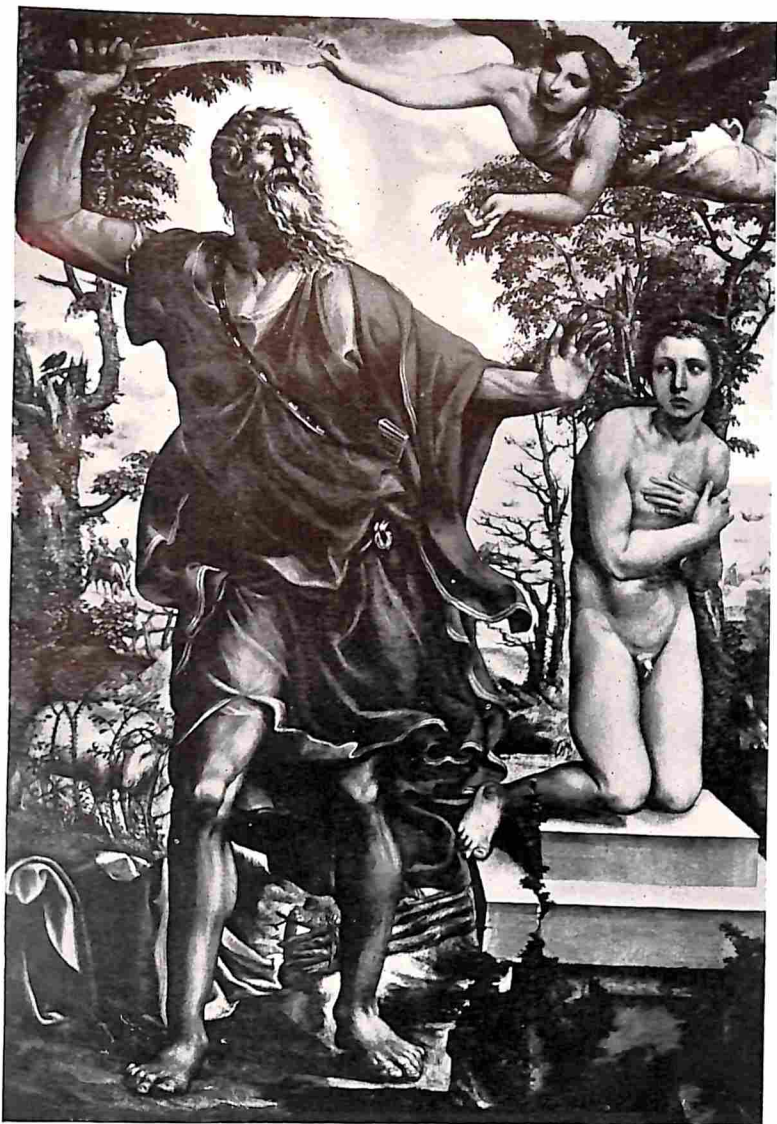
BUITEN

28^E JAARGANG N^O. 32

ZATERDAG 11 AUGUSTUS 1934

EEN WATERVAL IN DE TWO MEDICINE-RIVIER IN HET GLACIER NATIONAL PARK (V.S.)
(BIJ HET ARTIKEL: „DE RUSTELOOZE AARDE — EROSIEVORMEN”)

SODOMA, ABRAHAM OFFERT ISAÄK
Dom te Pisa

Ook dit verhaal van Vasari is niet overeenkomstig de waarheid. Doordat de beroemde biograaf van kunstenaars Sodoma als een liederlijken deugniet wilde voorstellen, moest het einde van zijn leven hiermede in overeenstemming gebracht worden. Sodoma stierf echter, 72 jaar oud, niet zoo berooid, als men volgens de beschrijving van Vasari zou denken, integendeel, hij liet te Siena twee huizen na en zijn doodsbericht maakte wijd en zijd indruk.

Dikwijls hoort men beweren, dat Sodoma veel te danken heeft aan Rafael en dat zijn herhaald verblijf te Rome veel invloed heeft gehad op de vorming van zijn talent. Deze meening schijnt mij echter ongegrond toe. Wanneer Sodoma hier en daar grotesken schilderde ter versiering van een architectonischen achtergrond, dan zou hij dit eerder ontleend kunnen hebben aan Pintoricchio dan aan Rafael, want ook Rafael zelf heeft deze versieringen later geschilderd dan zijn collega uit Umbrië. Overigens zijn grotesken evenmin uitgedacht door Pintoricchio als door Rafael, maar zij zijn ontleend aan de Romeinsche kunstenaars der oudheid en in den tijd van Sodoma en Rafael was dit soort ornamenten gemeengoed van de Italiaansche schilders. Ten slotte behoeven deze grotesken nog niet een bewijs te zijn van Rafael's prioriteit op den Sieneeschen meester. Dat men hier en daar in hun werken een gemeenschappelijke trek zou kunnen vinden, bewijst evenmin iets, want alle schilders uit dit tijdperk, gelijk de kunstenaars uit iedere periode der schilderkunst, hebben eigenschappen gemeen.

Integendeel — door het geheele oeuvre van Sodoma te bestudeeren, komt men tot de overtuiging, dat maar weinig tijdgenooten zooveel van Rafael verschillen, als juist deze Sieneesche meester. De eene is geraffineerd, bedachtzaam, gepolijst en zoo beducht voor een ondoordachte penseelstreek, dat hij hierdoor vaak banaal wordt, de ander geeft zijn talent en zijn verbeelding den vrijen teugel en bekommert zich er niet om, wat de mensen van zijn werk zeggen.

Na den dood van Sodoma, schrijft Vasari, was het een twistvraag, welke van de twee meesters de eerste plaats in de Italiaansche kunst innam: Rafael of Sodoma. Dit bewijst, hoe hoog het talent van Sodoma door zijn tijdgenooten werd ge-

schat. Vasari heeft al het mogelijke gedaan, om Sodoma te vernederen en Rafael te verheerlijken. Op den duur is hem dit gelukt, doordat de werken van Rafael, verzameld te Rome en in de voornaamste musea der wereld, voor iedereen toegankelijk waren, terwijl de schilderijen en fresco's van Sodoma zich voor het meerendeel in Siena en omstreken bevinden, of door geheel Italië verspreid zijn onder den naam van andere kunstenaars en daarom weinig bekend zijn.

De Monte Oliveto is zelfs niet bekend bij vele auteurs, die over Sodoma hebben geschreven en nochtans is dit een schatkamer, die men gezien moet hebben, om het genie van den meester naar waarde te taxeren. Rafael's Galatea in de Farnesina te Rome is voor iedereen toegankelijk, terwijl men de „Roxana" van Sodoma onder hetzelfde dak slechts met moeite in de Spaansche ambassade te Rome mag bezichtigen.

Ondanks al deze zwaarigheden valt thans de scheidingslijn tusschen Rafael en Sodoma gemakkelijk te trekken. Rafael is de bloem der Umbrische kunst, het ideaal van de harmonie in de renaissance. Sodoma, een stouter genie, vereenigt de Milaneesche schilderkunst met de Sieneesche tradities. Aan Rome en Florence is hij niets verschuldigd.

Sodoma was geen natuur om een school te stichten, om leerlingen op te leiden, zooals Leonardo da Vinci deed. Onge-
durig, steeds reizend van de eene plaats naar de andere, buiten zijn werk geheel in beslag genomen door zijn stokpaardje, kon hij geen adepten kweken. Niettemin was hij van grooten invloed op de Sieneesche schilderkunst in zijn tijd, want door zijn voorbeeld, zijn genialiteit, wist hij allen in zijn omgeving tot nieuw leven te wekken.

SODOMA, DÉTAIL UIT DE BEZWIJMING VAN DE H. CATHARINA
Fresco in den San Domenico te Siena

DE COLORADO-RIVIER, IN DE DIEPTE VAN DE GRAND CAÑON STROOMEND

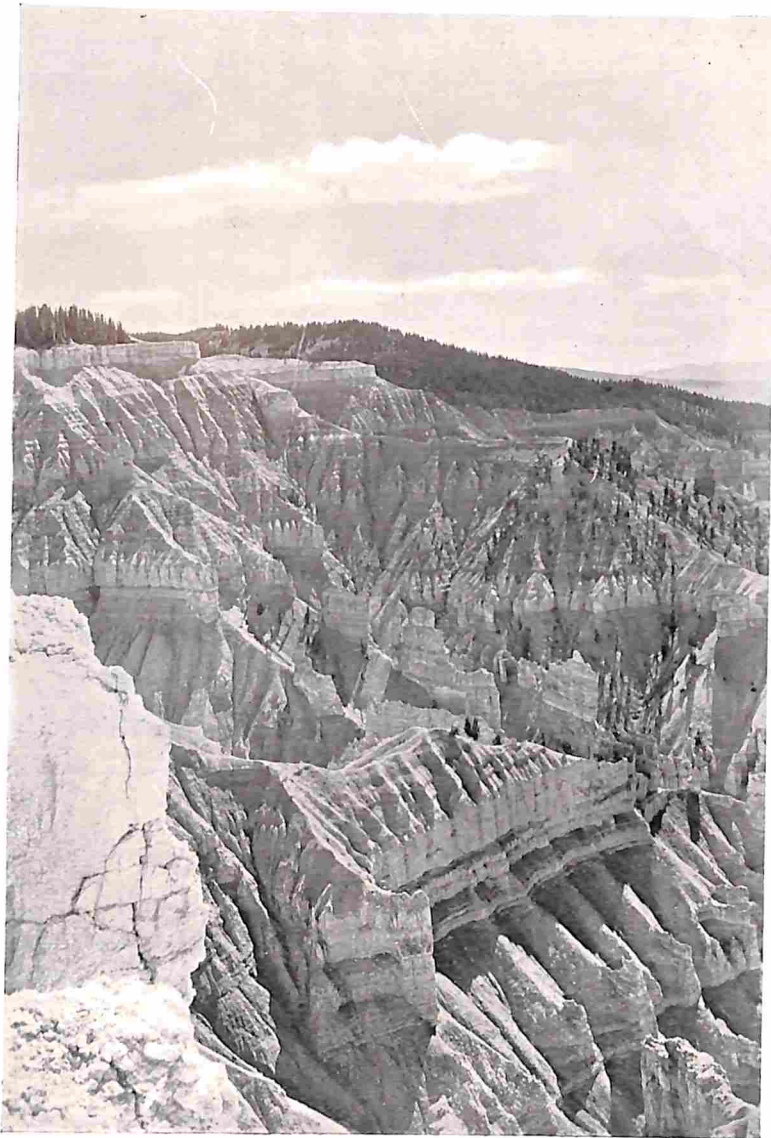
DE RUSTELOOZE AARDE

DOOR R. GHEYSELINCK

EROSIEVORMEN (Slot)

AB uno disce omnes! De lezer neme het me niet kwalijk, dat ik hem onder dit motto — uit één voorbeeld verklare hij alle andere — naar het vorige nummer verwijs om de verklaring te vinden voor enkele der afbeeldingen, die hier gereproduceerd worden. Hier andermaal in detailverklaringen te vervallen zou me tenslotte verhinderen, aan verschijnselen van grooter omvang en beteekenis de plaats in te ruimen, die hun ook in deze serie bijdragen toekomt. Zooals gezegd, gaat slechts ongeveer een derde van het neerslagwater afvloeien en op die manier bijdragen tot het transport van het op zijn weg vergruisde gesteente. De gevallen regendruppel vereenigt zich met andere tot kleine waterader-tjes, die in losse gesteenten zeer vaak groefjes en geultjes in den bodem veroorzaken (foto bovenaan blz. 378). De vereeniging van dergelijke, steeds grooter wordende wateradertjes, geeft tenslotte beken, rivieren en stroomen. Al dit waterstreeft er naar — ten gevolge van de zwaartekracht — om steeds lager liggende punten en in laatste instantie dus den oceaan te bereiken. Op zijn weg neemt het alle transporteerbare materiaal mee en dit hoeft heusch niet alleen stof of los zand te zijn: sommige stortbeken in Zwitserland verplaatsten blokken van 10 kubieke meters! Alle vaste stoffen, die door het water meegevoerd worden, gaan nu op hun beurt meewerken aan de afbrekende werking van het water. Een beroemd geoloog zei het met een treffende beeldspraak: de rolsteen zijn de vijlen, het water is de drijvende kracht. ☒ De sterkte der erodeerende kracht van het stroomende water hangt nu af van de arbeidskracht van het water, van het weerstandsvermogen van het bodemgesteente en ten derde ook van den algemeenen bouw van het landschap. De arbeidskracht staat in nauw verband met de waterhoeveelheid, de stroomsnelheid en daarmede dus ook met het verval. Dit verval is sterker in

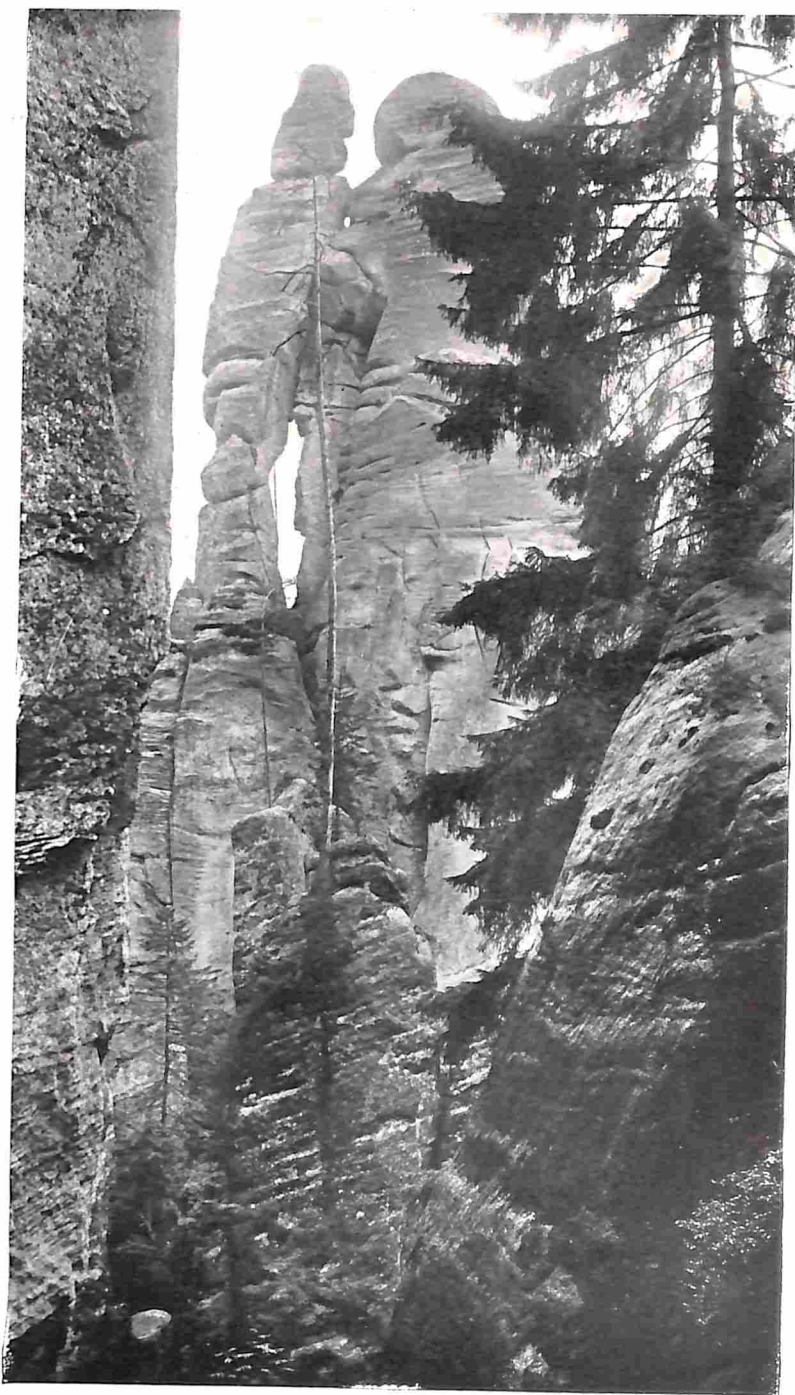
het oorsprongsgebied der rivier en neemt bij zijn verderen loop steeds af. Watervallen zal men derhalve meer in de hogere deelen van het riviergebied vinden, hoewel ze ook elders kunnen voorkomen, b.v. wanneer geologische structuren of verschillende hardheid van het gesteente er de direkte aanleiding toe zijn. De watervallen, het zij hier terloops opgemerkt, bezitten een bijzonder sterke erodeerende kracht. De afbeelding op de voorpagina geeft een duidelijken kijk op dezen vorm van erosie. De waterval zelf, die, aan de helling der lagen te zien, aanvankelijk veel hoger was, snijdt steeds meer in en verplaatst zich hierbij achterwaarts (terugschrijdende erosie). Hij heeft de rivieroever ondergraven en op den voorgrond der foto ziet men de rotsblokken, die na dit ondergraven naar beneden gestort zijn. Waar het ons hier vooral om te doen is de geologische verschijnselen te bespreken, die den algemeenen vorm en bouw van het landschap beheerschen, moeten we ons dus beperken tot het gedeelte van de rivier-erosie, dat rechtstreeks het landschap beïnvloedt en dit is vooral de dalvorming. In de hogere deelen van den rivierloop is de erodeerende kracht het sterkst, daar wordt uitsluitend ingesneden, d.w.z. de heele arbeidskracht van het stroomende water is er op gericht zijn dal te verdiepen en de vorm van het dal is hier de zoo kenmerkende V-vorm, in tegenstelling met den U-vorm der gletscherdalen. In lagere zônes van den rivierloop komt naast de insnijdende, afbrekende kracht nu ook steenen kunnen niet verder meer getransporteerd worden, omdat òn stroomsnelheid òn verval steeds meer afnemen: het gevolg is dat in dit gedeelte van de rivierbedding de dalvorming breder wordt. Tenslotte gaat bij verder schrijdende erosie de afbrekende werking steeds meer een ondergeschikte rol

DE CEDER BREAKS IN DE ROCKY MOUNTAINS (V.S.)

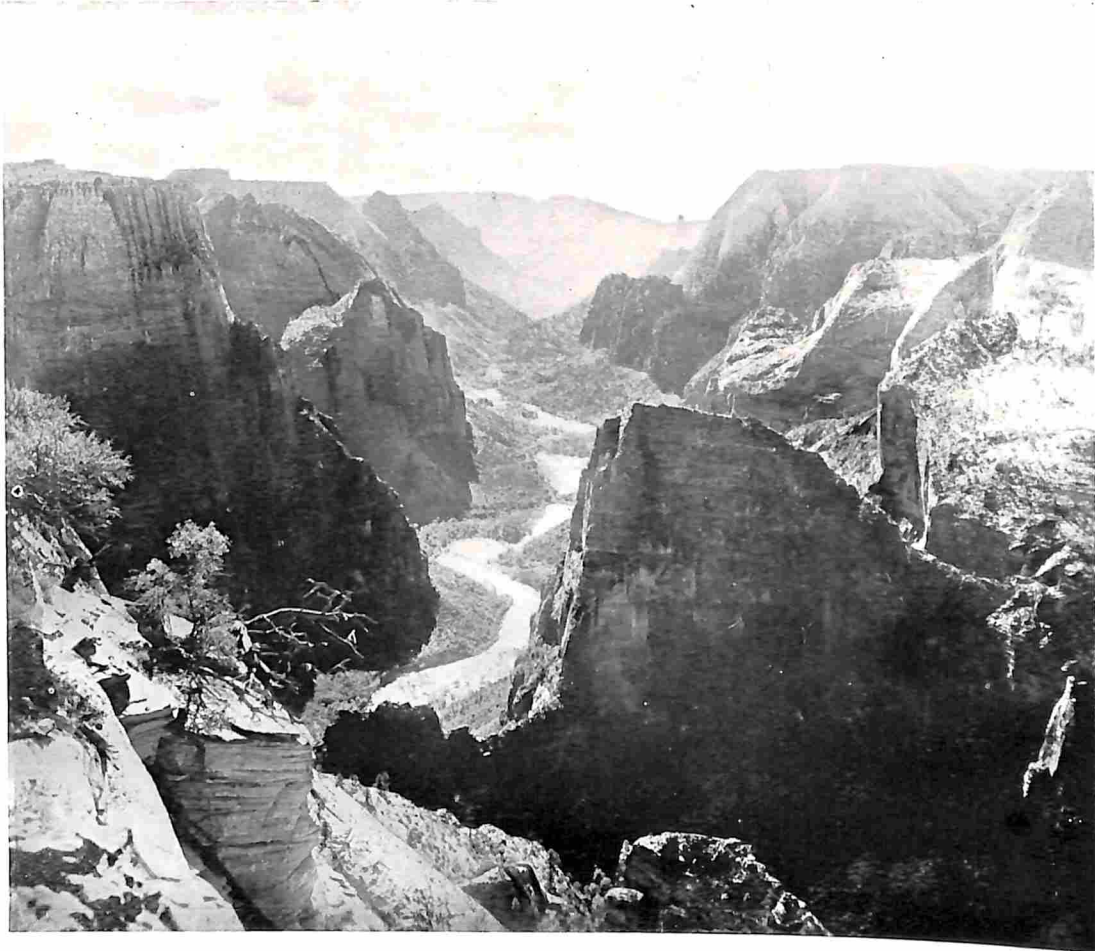
spelen en zien we dat groote rivieren, dicht bij hun monding, reeds hun eigen dal gaan opvullen met het kleinere gesteentemateriaal, dat ze nog uitsluitend in hun benedenloop aanvoeren. Een andere onderscheiding der rivierdalen berust nu ook op den geologischen bouw van het gebied of beter nog op den samenhang die de dalen vertoonen met bepaalde eigenaardigheden van dezen bouw; we zien b.v. dat rivieren zeer dikwijls een bepaalde richting hebben, die hun werd voorgeschreven door verschuivingen of gebergteplooien. Van grooter belang voor ons doel is de invloed van het gesteente en het klimaat op de dalvorming: waar een rivier bijv. insnijdt in vlak liggende lagen van verschillende hardheid, ontstaat een soort terrasvormig dal waarin elke steile wand overeenkomt met hardere lagen en de zwakkere hellingen de erosievormen voorstellen van zachtere lagen. Bijzonder duidelijk is deze dalvorm herkenbaar in de cañons, waar we ook op opvallende wijze den invloed van het klimaat geïllustreerd vinden, zooals uit de verklaring verder zal blijken. Van het klimaat hangt immers ook af de hoeveelheid water, die in de eerste plaats toch het voornaamste werktuig der erosie is. Het feit, dat op de zuidhelling der Alpen meer dalen en diepere dalen voorkomen dan op de noordhelling, staat in direct verband met de klimaatsverhoudingen: de zuidzijde der Alpen is immers veel rijker aan neerslag dan de noordzijde. De steile wanden der dalen in de cañons (foto's blz. 376 en 378 onderaan) zijn ook toe te schrijven aan de geringe hoeveelheid stroomend water, die daar in het droge klimaat evenals in woestijnen en halfwoestijnen voorkomt. De onmiddellijke riviererosie grijpt alleen in de diepte der rivierbeddingen plaats, terwijl in de hooge steile wanden de chemische werking van het water veel kleiner is, dan in vochtige gebieden: vandaar dus ook dat we in de cañons die fijne en sierlijke steilwandige erosieresten vinden, die we in onze gebieden met hun veel grootere vochtigheid en sterke verweering nooit in dergelijke afmetingen kunnen aantreffen (foto hierboven). Dat deze pagode-achtige vormingen hier in zoo groote veelvuldigheden vormverscheidenheid voorkomen, mag echter niet alleen toegeschreven worden aan de regenarmoede van dit gebied, maar moet zeker ook — althans ten deele — geweten worden aan de zoogenaamde droge verwee-

wing der gesteenten, die we in het vorige nummer reeds omschreven. In vochtige gebieden vinden we over het algemeen breede rivierdalen met zacht hellende wanden, omdat de verweering en het afspoelen der wanden hier een minstens even groote rol spelen als de eigenlijke riviererosie. Deze enkele algemeenheden, die hier alleen aangevoerd werden om de afbeeldingen eenigszins duidelijker te maken, mogen ons nu een inzicht gegeven hebben in de sterkte van de riviererosie, maar zouden zeker zonder eenige waarde zijn, wanneer we ze niet terugbrachten in het kader van het geologische gebeuren der erosie zelf. We zagen de groote cañons ontstaan in de hoogvlakte van Colorado, we zagen watervallen groote rotsblokken meeslepen en regendruppeltjes langs zwakke of steile hellingen naar beneden rollen, maar wat is nu het uiteindelijke resultaat van dit grillige samenspel? Er leeft in het volk ergens een oude, zeer oude uitspraak: alles komt bij het oude terug! Ik wil me niet aansluiten bij degenen, die dezen regel aanvaarden als een excuus voor een berustende onverschilligheid tegenover nieuwigheden, maar in het beetje geologie, dat we hier bedrijven, komt het nu werkelijk bij het oude terug! De hoogvlakte van Colorado wordt misschien weer een hoogvlakte, die dan zal blootgesteld zijn aan andere invloeden, tenminste onder voorbehoud dat de erosiecyclus er zich ongestoord tot het einde toe kan afspelen, en er niet geologische verschijnselen de bovenhand gaan krijgen die dezen cyclus opschorten. Ter verduidelijking van dit bouté woord zij hier tenslotte iets gezegd over de pene-plain-theorie (pene = bijna; plain = vlakte; dus schiervlakte). De grondgedachte hiervan is het feit dat het dal eener rivier van onder naar boven toe

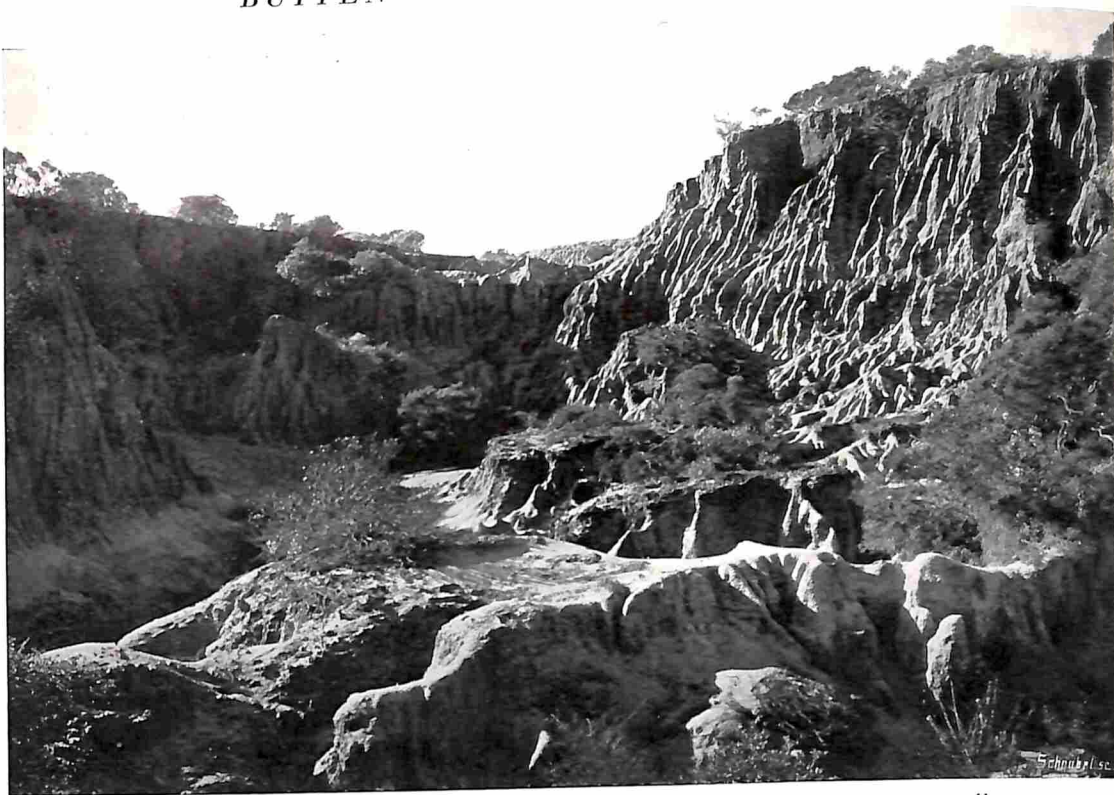
HET „ECHTPAAR” IN DE ADERSBACHER ROTSSEN (REUZEN-
GEBERGTE)

grooter wordt, zich dus achterwaarts meer en meer insnijdt en meer vertakt door het opnemen van kleinere stortbeekjes in het gebergte. De waterscheiding tusschen twee rivieren, waarvan de eene bijvoorbeeld aan de noordzijde van een gebergte stroomt en de andere aan de zuidzijde, wordt steeds verlaagd. Het scheidende gebergte tusschen beide rivieren wordt steeds lager, tot de twee rivieren door terugschrijdende erosie zoo ver zijn doorgedrongen, dat zij één dal vormen. Men kan zich nu indenken dat een gebergte, dat als waterscheiding dient tusschen rivierstelsels met veel bijrivieren en veel dalvertakkingen, tenslotte heelemaal weggerodeerd zal worden. Het geheele landschap wordt op die manier in een vlakke veranderd of beter gezegd een schiervlakte, wier hoogte boven den zeespiegel alleen afhangt van den duur der riviererosie, die oorzaak was der schiervlaktevorming. Laten we nu eenmaal bij onze Colorado-hoogvlakte blijven: de erosie en de droge verweering zullen tenslotte de steile cañons met de pyramiden en aardzuilen doen verdwijnen. De Colorado-rivier zal zich dan met sterke bochten en meanders door een vlakke slingeren, die slechts weinige meters boven zeeniveau ligt. Hier en daar zullen slechts zeer kleine verhevenheden de laatste resten zijn van de erosie, die we er thans in een ongewone vormschoonheid kunnen bewonderen. Het zal dus weer een vlakke zijn . . . De aandachtige lezer zal zich wellicht uit vorige bijdragen kunnen herinneren, hoe onze dansende aardkorst reageert op dergelijke evenwichtsverstoringen: door het verdwijnen der hoogvlakte is daar ter plaatse de aardkorst immers lichter geworden. Een vertikale beweging in de aardkorst? . . . Alles is weer bij het oude!

BENJAMIN JOHNSON, die slecht met CHESTERFIELD overweg kon, wilde dezen nooit bezoeken. „want”, zei hij in boosaardige afgunst, „hij mag onder lords iemand van geest zijn, onder menschen van geest is hij toch maar een lord!”

ZION CAÑON IN HET ZION NATIONAL PARK (V.S.)

CAÑONS IN HET GEBERGTE BIJ SAN DIEGO IN CALIFORNIË

DE BOXER

DOOR P. M. C. TOEPOEL

WIE in de laatste kwarteeuw kennis met den boxer heeft gemaakt, zal hem voor een onmiskenbaar Duitsch ras hebben gehouden. Zijn practische bouw van bullebijter zonder de overdrijvingen van zijn Engelschen vakgenoot, den bulldog, zijn aan de snijlust opgeofferde ooren en staart, zijn drukke aard en zijne schrandereheid en sentimentaliteit stempelen hem tot een op en top Duitsch ras. ☼ Toch is hij niet van Tollens' vermaarde vreemde smetten vrij en in het begin van zijn tentoonstellingsloopbaan is er evenzeer om hem gelachen als om den Ierschen wolfshond en den Hollandschen keeshond. ☼ Kort voor de boxer ontdekt werd, was in Amerika de Bostonterrier uitgevonden en zoo kwam het, dat men den

bullebijter van onzen Oostelijken buur verwarde met of achterdochtig hield voor den populairen Yankee-hond. ☼ Henri Graaf van Bylandt zegt in de eerste uitgave (1897) van zijn meesterwerk „Les races de Chiens” (Kluwer, Deventer) in een noot onder den Bostonterrier „En Allemagne cette race est nommée boxer”. In de tweede opslag echter heeft de boxer zijn eigen raspunten. ☼ L. Seegers („Hondenrassen”, bij Ellerman en Harms, Amsterdam) wijst ook op den Bostonterrier. De catalogi onzer tentoonstellingen in het begin dezer eeuw maakten geen onderscheid en vermeldden ten overvloede onder Bostonterriers tusschen haakjes boxers. De beroemde Jerrie van den heer F. Stevens, onzen eersten boxer-man, won in ons land onder Theo Marples den eersten prijs open klasse en specialen prijs als beste van haar ras in Bostonterriers en in Berlijn eveneens eersten prijs openklasse, maar daar als boxer! ☼ Nu heb ik eens een hond zoowel als pointer en als Duitsche staande zien winnen en thans, ruim dertig jaar later, duizelt het mij van de Hollandsche keezen, die uit Duitschland, en van de Duitsche, die uit Holland komen, zoodat zooiets, hoewel zeer mal, toch niet ongehoord is. ☼ Het wil mij voorkomen, dat de zaak

aldus is. In tal van landen zijn in de duizenden en duizenden jaren der menschelijke ontwikkeling — wordt het geen tijd ook eens aan de beschaving te denken? — natuurlijk soms

met, soms zonder hulp van elkaar, voor hetzelfde werk honden gefokt van groote gelijkheid, maar verschillend door klimaat, door terrein, door de rassen, waaruit zij gefokt waren en door het inzicht of den smaak der eigenaars. ☼ Zoo heeft natuurlijk ook in Duitschland een bullebijter bestaan en de kleine typen van „Baerenbeiszer” zoowel van Flemming als van Riedinger zijn daarvoor zeer aannemelijk. ☼ Maar wanneer men nu een bijkans uiteengevloeid ras wil herstellen, dan zoekt men daartoe wel eens hulp van buiten. De een doet dit streng naar

zijn inzicht, zooals kapitein Graham bij den Ierschen wolfs-hond, de ander op goed geluk, als grondstof voor de fabricage. ☼ Om een van beide of mogelijk om beide redenen is bij het herstel van den Duitschen bullebijter volgens eene verklaring van Strebel de Engelsche bulldog en is ongetwijfeld ook de Boston-terrier gebruikt. Dit hindert ook niet, de bedoeling was een goeden vriend voor den mensch te krijgen en dit is gelukt. ☼ De naam blijft een mal ding, maar sedert een vriend, nadat hij mij een kleine twintig jaren gekend had, mij in vollen ernst vroeg hoe ik heette, omdat hij en anderen meenden, dat mijn ongewone naam een schuilnaam was, aangenomen, toen ik van amateursportsman beroepsleeraar werd, bemoei ik me niet meer met den naam van een ander. ☼ Ik noemde den heer F. Stevens als den eersten trouwen vriend van den boxer. Zijn kennelnaam is „Van Kralingen”. Dit was in 1901 en nog vermeldt elk nieuw deel van het Nederlandsche Honden-Stamboek trouw zijne nesten. Van de velen, die na hem kwamen, zijn twee dames het

bekendst geworden, ik bedoel mejuffrouw K. C. van Tienhoven, de laatste jaren alléén als keurmeesteres bekend, en mevrouw F. A. C. van den Broek d'Obrenan—Pietermaat, die van 1910 tot, ondanks haren hoogen leeftijd, nog kortgeleden hare beroemde „Victoria”-boxers fokte en op de tentoonstellingen inzond. ☼ Men behoort den Engelschen bulldog als een overdreven boxer te zien en omgekeerd begrijpt men den boxer beter door hem als den niet-overdreven Engelschen bulldog te beschouwen. ☼ De aard is typisch die van den dog. De boxer is moedig, trouw en kinderlijk. Ook kostelijk sentimenteel. De boxer van den schilder Hein van der Velde, forse, stevige, stoere rakker als zijn ras behoort te wezen, geraakte in extase, wanneer men een dun kleed zóó op de tafel legde, dat de rand juist even over zijn rug streek, wanneer hij er onderdoor liep. Ontdekte hij zoo'n kans, dan liep hij eerst gewoon langzaam onder de tafel

door. Dan elken keer langzamer en inniger genietend, met eene potsierlijke uitdrukking van verrukking op zijn krachtig, vleezig hoofd. ☼ Door innig toespreken ontroert men hen totdat zij het niet meer kunnen

uithouden van zaligheid en weemoed. Reuen hebben dit sterker, teven zijn in bijna alle rassen nuchterder. ☼ Een aardige teef, een schat van een meid, is Mary van Bommel. Zij heet Puck's Mary, daar zij gefokt is door den heer F. Th. de Weert, maar wij geven den honden den naam van hun baas of vrouw. Mary is onze buurjuffrouw, dat is te zeggen wat op de hei als buur geldt. Wanneer haar „volk” op reis gaat, komt zij bij ons logeeren en de bejaarde heeren in onze kennel waardeeren haar gezelschap zeer. Met Don, den ouden greyhound, roodbeige als zij zelf, flirt zij het liefst en zij komt het dikwijls doen als zij van huis ontsnapt of voorbij gaat. ☼ Verleden jaar had een bij haar gestoken. In haar toch al zoo dikke doggelip. Heel de lap vleesch stond er stijfgezwollen van. De robbedoes merkte het niet eens, maar haar vrouw — moeder, zeggen wij — was er ontdaan van en kwam met tranen in de oogen naar ons toegelopen met de patiënte, die . . . zoo dwaas als zij er uitzag onze jongens ging gekmaken. ☼ Bulldog en boxer. De studie van twee overeenkomstige rassen is zoo belangwekkend, maar de beste gelegenheid, ze naast elkaar waar te nemen, doet zich zelden voor. Toch ben ik zoo gelukkig een bulldog- en een boxerreu te kennen bij den heer Mr. M. Elion en het is een wonder hoe goed die twee zich verdragen. De boxer wint het in schranderheid, de bulldog in burgerlijke opdringerigheid en hij kan het niet hebben, dat de Duitsche lobbies, die er evengoed naar hun-

kert, mijne belangstelling heeft en dat ik hem aanhaal. De boxer is op straat verdraagzaam met andere honden, de

bulldog rent wel eens op hen in. Dat zij samen zoo goed zijn met elkaar, komt waarschijnlijk doordat de bulldog jong bij den volwassen boxer is gekomen. ☼ Onlangs zocht de heer Elion ons op. Hij was, het spreekt vanzelf, „completeet”, dat wil zeggen, begeleid door „B. en B.” Nu is zijn boxer de vader van ons buurmeisje Mary en ik ging haar haastig pa's bezoek aankondigen. Mary echter kon de heeren niet ontvangen en zij zou daarom achter haar hek blijven. Wat kwam toen het verschil tusschen de twee B.'s uit! De bulldog, snuivend en steunend, wou maar liefst over de heele afsluiting, mitsgaders prikkeldraad, heen, maar pa-boxer liep heel het hek rond om een ingang te zoeken. Dit slaagde wel

niet, maar het verschaft hem toch een — door de tralies belemmerd — samenzijn met Mary, die hem gevolgd was, onderwijl, dat wij den bulldog van het hek afwerkten. ☼ Er is alle reden om over den aard van den boxer

WANNEER ZULLEN HETZIJ DE RAAD VAN BEHEER, HETZIJ DE NEDERLANDSCHE WETGEVER, DE OOREN DER JONGE BOXERS BESCHERMEN TEGEN DE WREEDHEID VAN HUN EIGENAARS? ENGELAND GING REEDS IN 1895 VOOR, DE V.S. VOLGDEN EENIGE JAREN GELEDEN

KAMPIOEN CLEO V. D. BIRKENAU, GEB. 18-3-1930. WON O.A. KAMPIOENSCHAP OP DE WINNERTENTONSTELLING 1932

(Eigenaar de heer W. A. F. v. d. Meulengraaf, Eindhoven)

DE BESTE REU DER OUDE GARDE: KAMPIOEN VICTORIA'S SATAN, DIE ZOOWEL IN BOUW ALS IN KARAKTER UITMUNTTE (Fokster en eigenaresse Mevr. F. v. d. Broek d'Obrenan, den Haag)

bezorgd te wezen. Niet, dat hij thans reeds vals is, o, neen. Zelfs begint in de raspunten het lijstje van fouten bij het onderdeel karakter met kwaadaardigheid, welke de grondleggers van het ras dus een ernstiger euvel achtten dan gebrek aan temperament, dat op één na het laatst en lafheid, welke nog daarna komt. Maar het heir der dresseurs is ook op den boxer neergestreken, nadat zij ruim veertig jaar geleden den Duitschen dog zoo geschaad en nog kortelings den Duitschen herdershond geestelijk bijkans geheel bedorven hebben. In Duitschland toetst men den boxer reeds sedert jaren in den gewonen tentoonstellingsring op schotvastheid — net als in mijne jeugd hier en thans nog wel in Engeland de slag van Waterloo met echt geweervuur wordt gespeeld.—Zoo'n reclame van waakhond belooft het ras groote belangstelling en goed bezette klassen op de tentoonstelling en het belooft den fokkers een voordeelige markt. Alles slechts zoolang tot dat het ras geestelijk onbruikbaar is geraakt en als zoodanig is bekend geworden. Wee dus het ras, dat een kortzichtig of tegenoverbaatzuchtige fokkers zwak bestuur heeft. Dubbel wee den boxer. Want de dog is moedig, hij is een onstuimige vechter, die nooit aflaat voor de ander dood is of hijzelf, die niet loslaat, ook niet bij oplichten, slaan, schoppen of wat Jan Publiek in zijn grofheid uithaalt. Hij grijpt vast, hij bijt zich steeds dieper in en hij bereikt dan vaak een belangrijk bloedvat. De boxer heeft veel minder kans beet te krijgen dan bijvoorbeeld de herdershond, maar

is het zoover, dan laat hij niet los, zooals deze doet en hij is véél moediger. ☼ Laat ons hopen, dat over tien jaar de vrienden van den boxer het tegenwoordig bestuur van de „Boxer-vereeniging“ zullen kunnen danken voor het behouden van den wakkeren, lieven en gemakkelijken huisgenoot, diene boxer thans nog is. ☼ De boxer is een krachtige, ietwat drukke, schrandere dog. Hij is even lang als hoog en zijn stevige romp met goed gewelfde ribben moet bij de ellebogen $\frac{2}{3}$ van den afstand van den elleboog tot den grond breed zijn. De romp mag niet tonvormig zijn. De boxer staat op forschn geknoekte beenen, die in ronde of kattevoeten eindigen. Twee dingen kenmerken hem, zijn zwaar hoofd en zijne spieren. Geen enkel ras mag slap wezen, maar de boxer vooral moet door vleeschvoeding en wandelen hard gespierd zijn. Een boxer met zwakke teenen, doorgezakten middenvoet of met rijstvet, levert wel een zéér ja mmerlijkkynologisch schouwspel op. ☼ Daar de raspunten den boxer ook als fietshond over lange afstanden roemen, wijs ik even op het gevaar van dezen

onzin. Men kan iemand evengoed tē mal opkammen als aftakelen. Zoomin als iemand een ideaal gewichtheffer en tegelijk een dito bokser of een ideale Marathon-looper en dito 100-meter-man kan zijn, zoomin kan men tegelijk boxer en sloughi wezen. ☼ Wat men bedoelt door in de raspunten (ik gebruik die, opgegeven in „Die Kennzeichen unserer Rassekunde“ door Fr. Bazille) met het volgen van de fiets,

is er op te wijzen, dat de boxer vlot, gemakkelijk in zijne bewegingen moet wezen. ☼ De borst reikt tot aan den elleboog en is half zoo diep als de schouderhoogte van den hond bedraagt. De krachtige rug is recht. ☼ De voorbeenen zijn recht en in tegenstelling met den bulldog rust de romp er op en hangt er niet tusschen. De sprong der achterbeenen moet een hoek van ongeveer 140° vormen en de middenvoet niet loodrecht staan ten opzichte van den grond, doch ietwat achterover hellen. Van voren gezien moeten de voorbeenen, van achteren de achterbeenen evenwijdig loopen. ☼ Het kenschetsende doggenhoofd mag nauwelijks smaller dan de borst wezen. De schedel is lichtgewelfd. Na het voorhoofd valt bij de oogen de schedellijn scherp omlaag en de neuslijn stijgt iets naar het einde. De bekende groef over den schedel

is matig, ook tusschen de oogen. Ook tusschen de wijde neusgaten loopt een zwakke groef. Gespierde wangen, zonder uitpuilen. De ooren zijn hoog aangezet. Het snoeien belet den invoer in Engeland en Amerika, terwijl het samen met dat van den staart de verbreiding tegenhoudt onder hen,

die overigens het ras waardeeren. De donkerbruine oogen moeten schrandere en aangenaam zijn. De neus is zwart. ☼ Het geheele hoofd, gemeten van de punt van den neus tot den achterhoofdsknobbel, moet driemaal zoo lang zijn als de afstand bedraagt van de punt van den neus tot den ooghoek. Het oog ligt midden tusschen het ooren de verste punt van de lip. ☼ Zonder te spannen, moet de huid toch niet te ruim wezen en vouwen mogen alléén ontstaan, wanneer de boxer de ooren opzet. ☼ Het

masker moet donker wezen en niet verder reiken dan de snuit. ☼ De kaken zijn zeer breed, de onderkaak is langer dan de bovenkaak en buigt aan het eind omhoog. De haaktanden staan ver van elkaar en de snijtanden daartusschen zijn boven in een flauw gebogen, beneden in een rechte lijn geplaatst. Doordat de bovenlip dik is, vult zij nagevoeg het stuk aan, dat de bovenkaak korter is dan de onderkaak. Opzij gezien loopt de mondlijn van den neus af daardoor eerst even loodrecht en dan slechts ietwat naar voren. Bij gesloten mond moeten de tanden niet te zien

KAMPIOEN ALMA V. D. TECK, BEHAALDE IN 1933 HET KAMPIOENSCHAP, IN 1934 HET RES. KAMPIOENSCHAP OP DE WINNERTENTONSTELLING
(Eigenaar de heer W. A. F. v. d. Meulengraaf, Eindhoven)

WATER- EN OEVERPLANTEN. WATERMUNT

komen. ☼ Het haar is kort, vlak en glanzend. De oude kleuren zijn geel en gestroomd, het geel in alle tinten. Gestroomde honden mogen niet te donker wezen en de kleur der strepen moet scherp afgeteekend zijn op den gelen ondergrond. Witte plekken zijn geoorloofd, mits zij niet storen. Witte en zwarte

kleur, beide met of zonder afteekening, zijn ook toegestaan. Wanneer de honden overigens gelijk schoon zijn, gaan gele en gestroomde echter voor bij zwarte en witte. ☼ De schofthoogte bedraagt voor reuen 54—60 centimeter en voor teven 50—58. Liefst ziet men ze bij reuen tusschen 57 en 58.

WATER- EN OEVERPLANTEN

DOOR DR. B. POLAK

DE watereppe (*Simu latifolium*) behoort tot de scherm-bloemen, van welke familie behalve de hier genoemde, nog vele zeer forsche soorten aan en in 't water worden aangetroffen, o.a. de zeer giftige waterscheerling. ☼ Ook de watereppe wordt wel eens als giftig beschouwd. Ondiep water is de meest gunstige standplaats. Toch wordt ze ook in dieper water aangetroffen, daar kan

ze van oeverplant in ondergedoken waterplant veranderen, een plasticiteit, die velen moerasbewoners eigen is.

☼ Het blad van den water-vorm wordt fijn verdeeld als kervel; waren er bloemen toen de plant verdrong, dan vergroenen deze en de omwindselbladeren groeien uit. De echte ondergedoken watereppe bloeit niet meer, tenzij de waterstand weer naar beneden gaat en zij weer in den landvorm kan overgaan.

☼ Evenals alle scherm-bloemen wordt de watereppe bestoven door insecten, die den honing, welke vrij open en vlak ligt, oplikken: meest zijn het kevers. ☼ Een buitengewoon sierlijke plant is de

wateraardbei (*Comarum palustre*), die handvormige, smalle, gezaagde aardbeibladeren heeft, en groote donkerrose bloemen. De vruchten lijken op aardbeien, doch ze zijn hard en droog en daarom niet eetbaar. Ze bestaan uit een verzameling kleine vruchtjes samen op een gemeenschappelijke spil. ☼ Tot dezelfde familie als de wateraardbei behoort de Tormentil (*Potentilla Tormentilla*), die echter kleine gele bloemetjes heeft met gewoonlijk vier kroonblaadjes. Ze worden door de kleur eerder met boterbloemen, dan met de *Comarum* verward. ☼ De Lisch (*Iris pseudacorus* L.) is een van onze meest decoratieve oeverplanten, die zich dan ook in een algemeene bekendheid mag verheugen. De gele bloemen, die in Juni te voorschijn komen, hebben maar een kortstondig bestaan, doch de bloeiwijzen zitten vol knoppen, zoodat de uitgebloeiden dadelijk vervangen zijn en de plant langen tijd een vroolijk aanzien aan de waterkanten geeft. ☼ Er zijn twee vormen van bloemen; degene, die van bestuiving door hommels en die welke voor zweefvliegen geschikt zijn. Zij worden door afzonderlijke rassen voortgebracht, men kan aan den bouw van de bloem zien, welke

bestuiver er bijbehoort. Bij den hommelvorm is een wijde ingang naar den honing, zóódanig, dat het dikke, harige lichaam van het insect juist langs den overhangenden meeldraad strijkt en bij een volgend bezoek het opgevangen stuifmeel afgeeft aan den stempel. ☼ De toegang tot den honing bij de vormen, welke door zweefvliegen worden bestoven, is veel nauwer en pasklaar voor het kleinere lichaam

van deze bestuivers, die echter op dezelfde wijze als de hommels hun taak voor de plant volbrengen; de hommels echter kunnen in de bloemen voor de zweefvliegen den honing niet bereiken. ☼ De lisch is een van de weinige gevallen, waarbij de bloemen aan twee geheel verschillende insecten zijn aangepast. ☼ De Dotterbloem (*Caltha palustris*) is de eerste voorjaarsbloem van de waterkanten, een, die met groote goudgele bloemen een feestelijke opening van het seizoen inluidt. De dotterbloem is een plant van vruchtbare, vochtige standplaatsen; hoe vruchtbaarder de grond, hoe forscher bladeren en grooter bloemen ze voortbrengt. In sommige gevallen kan ze zelfs gevuld, „dubbel” worden, d.w.z., dat de talrijke meeldraden in kroonbladen overgaan, waardoor de bloem op een geel roosje gaat lijken, doch er in werkelijkheid niet sierlijker op wordt. Dergelijke gevulde vormen worden wel aangeplant in tuinen, waar men nu eenmaal een voorkeur heeft voor „dubbele” bloemen. ☼ De dotter, ook de gewone vorm, laat zich zeer gemakkelijk kweeken als vaste plant. ☼ De Haagwinde (*Convolvulus Sepium*) bloeit den geheelen zomer. De stengel klimt in het riet omhoog, waar de stralend witte bloemen vooral in den avond opengaan. De honing zit diep en kan alleen door langtongige insecten worden bereikt. De winde-pijlstaartvlinder is daar toe in staat en dankt hieraan zijn naam. ☼ Het Bitterzoet (*Solanum Dulcamara*) werkt zich eveneens tusschen de hooge oeverkruiden omhoog. Het is een klein heestertje, dat tot de aardappelfamilie behoort. Het bloeit met paarse, hangende bloemtrossen van Juni tot Augustus en draagt in den nazomer mooie roode, doch evenals bij vele leden dezer familie, giftige bessen. ☼ Het hout smaakt bij het kauwen

KONINGINNE- OF LEVERKRUID

MOERASWINDE

WATERTORMENTIL

eerst bitter, daarna zoet, waaraan de plant haar naam ontleent. Het houtige gedeelte van de plant kan zeer oud worden, de groene takken sterven des winters af. ☼ De Watermunt (*Mentha aquatica*) bloeit, evenals vele andere planten uit de familie der lipbloemigen, waartoe zij behoort, in den nazomer. Ze brengt eidelingsche rechtopstaande trossen lila bloemen voort, die denzelfden aromatischen, kruidigen geur verspreiden als het blad. ☼ De watermunt is nauw verwant aan de Pepermunt (*Mentha piperita*), die aangeplant wordt om de aetherische pepermuntolie, waar ook onze wilde muntsoorten rijk aan zijn. Een kweekvorm van de watermunt is de bekende kruisemunt, die wel in boerentuintjes wordt aangetroffen en vroeger een algemeene kruidery was en ook wel voor geneeskrachtige doeleinden werd gebruikt. De kruisemunt heeft gekroesde bladeren, als boerenkool. ☼ Muntbladen en pepermuntolie behooren tot de zeer oude, Europeesche volksgeneeskruiden. In oude tijden was het zelfs een universeel middel, in de moderne geneeskunde is de betekenis van de *Mentha* veel minder geworden. Toch is pepermunt nog altijd een gezocht artikel en blijft steeds een zeer geliefd, onschadelijk huismiddeltje. ☼ Zoo geven de vruchtbare waterkanten van het vroege voorjaar, waarin de dotters beginnen, tot den laten zomer, als het koninginnekruid en de rietpluimen hoog staan, een keur van bloemen te zien, waarvan hier slechts eenige werden genoemd. In het najaar sterven al deze sappige gewassen af, en overwinteren door middel van hun wortelstokken. Het afgestorven plantenmateriaal vult op den duur de ondiepe plekken op, en verandert water in moeras, moeras in droger land. Dan worden al deze planten door hun eigen producten als 't ware verdraven en moeten zij plaats maken voor een landflora.

Augustus

DOOR
GEERTRUIDA CARELSEN

ALS ik nooit den historischen oorsprong van den naam dezer maand had gehoord, zou ik dien allicht in verband brengen met het statige, majestueuse karakter van de natuur rondom ons, met name van het groen onzer hoge loofboomen in dezen tijd van 't jaar. De eerste, teerste, weekste, fijnste helft van den zomer is voorbij; de forskere helft is begonnen. Van het grootste deel onzer inheemsche, wilde planten is de bloeitijd afgeloopen; de meesten hebben reeds hun zaad afge-

worpen. Aan vele boomen hangen de al of niet eetbare vruchten rustig te rijpen, onder bescherming van het zware loof. De kleur-afscheiding van het

Sint-Janslot is al nauwelijks meer zichtbaar. Mensch en dier zoekt graag de schaduw van het koelte-afstralende gebladerte, vooral als er zich een „hittegolf” aanmeldt. Honderden onzer landgenooten, die in Mei en Juni over ons vaderlandsch klimaat gepruitteld hebben, omdat zij nog niet naar hartelust des avonds konden buitenzitten, pruttelen nu weer omdat zij „puffen van de warmte”. Wij genieten den zomer het best, als wij er onze dagverdeling zoo veel mogelijk naar schikken: onze leefwijze aanpassen aan hetgeen ons wordt geboden door den korten „Thermidor”, den naam waarmee een stuk Augustus zoo prachtig gekarakteriseerd werd in

Fabre d'Eglantine's fransch-republikeinschen kalender. ☼ Hier aan de zee kust hebben wij nog altijd vogelengezang; meer dan b.v. in duitsche bosschen landwaarts-in. Daar heet

het, dat na Sint-Jan „der Wald schweigt”. Bij ons doorleven tal van kleine vogels nog een latere broedperiode en zingen daardoor ook nog langer. Is het niet

een groot voorrecht van ons buitenleven, dat wij bijna den heelen zomer leeuweriken kunnen hooren, wanneer zij, als kleine donkere stipjes, „langs hun bonte liederen omhoog klauteren”? Een oud-fransch dichter deed dezen liefelijken zanger de eer aan, zijn invloed op het menschelijk gemoed te kenschetsen in de aardige woorden:

„Qui rit, guérit et tire l'ire
Des esprits, mieux que je
[n'écrit”.

☼ Probeer het maar eens, als gij mismoedig gestemd zijt, en naar een opstijgenden leeuwerik loopt te luisteren, of de „ire”, de neerslachtigheid, de toorn, de boosheid, niet uit uw ziel worden verjaagd! ☼ Het machtigst leeuwerikenkoor, dat ik ooit ergens heb aangetroffen, was op het eiland Rügen, benoorden Pommeren. Dit eiland, even belangwekkend door het landschappelijk schoon der met beukenbosschen begroeide krijtrotsen zijner oostkust, als uit een historisch maatschappelijk oogpunt, is rijk aan uitgestrekte bouwlanden. En daarboven stijgen en zweven en tirelieren in onnoemlijken getale, deze heerlijke zangers. Weleer, vóór den oorlog, heb ik daar

menigen mooien zomerdag, ook in Augustus, tot hun auditorium behoord. Op het noordelijkste puntje van het eiland stond een vuurtoren, vanwaar men, op heldere avonden, een zeldzaam mooi uitzicht had. De verantwoordelijke bewoner en reuzelampverzorger was destijds een gewezen marinier,

BITTERZOET

GELE LISCH IN BLOEI

Tot zijn meest gewaardeerde bezittingen behoorde een vreemdelingenboek, waarin hij, met blauw potlood, alle namen van voorname bezoekers onderstreept had. Geheel binnen zulk een blauwe omlijsting stond een versje van eenige regels, dat hij ons aanwees als afkomstig van een gezelschap studenten. Eén daarvan had, in 't Latijn, zijn geestdrift over de heerlijkheid van Rügen vastgelegd; ook over het koor der gevleugelde zangers. — „*alaudarum chorus*” — kwamen een paar bewonderende regels voor. En ziet: dit studentikoos poëem bleek de torenwachter heelemaal in het oorspronkelijk van buiten te kennen. Hij droeg het ons vóór met onberispelijken nadruk. Op zich zelf was er iets oerkomeiks in de combinatie van dien groven zeebonk en die geleerde taal; maar toch lachte niemand hem uit. Dat was te danken aan den ernst, waarmee hij bleek dit ééne stukje Latijn zoo volkomen meester te zijn, te verstaan, te begrijpen. Hij achtte het blijkbaar tot zijn ambt te behooren, een waardige tolk van deze poëzie te wezen. Naar Rügen kom ik thans niet anders meer dan in herinnering en fantasie. Maar wel ga ik elk jaar in dit seizoen ergens ronddwalen, waar ik kan verwachten leeuweriken te zullen aantreffen. En ik pluk dan doorgaans, langs een weg of sloot, of boschrand, wat ik toevallig vind aan mooie takken met bladeren en vruchtjes, om daarmee thuis te toonen hoe Augustus zich op zijn kleurigt siert.

Uit het dagboek van een Groenlandreiziger

DOOR CHRISTIAN LEDEN

Umanak Fjord, Westgroenland, 7 Juli

ALS gevolg van een vrolijke grap van Rasmussen's oom, „Oom Jens”, moest ik maken, dat ik ten spoedigste wegwam van het mooi gelegen Ikerasak. In het huis van „Oom Jens”, die te dezer plaatse de hoogste Deense beambte is, vond ik een oud familiewapen aan den muur hangen, hetwelk ik herkende als hetzelfde als dat van enkele mijner verwanten in Noorwegen. Toen ik vroeg, waar hij dat wapen van mijn Noorsche familieleden vandaan had, vertelde hij, dat hij het van zijn voorouders had, en dat zijn vader een volbloed Noor was. Mijn beminnelijke Groenlandsche gastheer werd nu nog voorkomender dan tevoren, toen hij ontdekte, dat we gemeenschappelijke verwanten hadden. Ik moest hem nu ook „Oom Jens” noemen en er was klaarblijkelijk niets, dat hij niet voor me doen wilde. Hij sprak Noorsch en zong te mijner eere Noorsche volksliederen. Tenslotte stelde hij me den Groenlanders als zijn familielid voor. Dat laatste had hij echter achterwege moeten laten, want hij had door zijn Groenlandsche afstamming heel veel Groenlandsche verwanten. De Groenlanders, die het begrip verwantschap zeer uitgebreid opvatten, resumeerden nu als volgt: Wanneer Oom Jens verwant was aan mijn Noorsche familieleden, moest ik natuurlijk ook familie zijn van zijn Groenlandsche verwanten. Het gevolg was, dat ik een reeks van half-Eskimo-verwanten kreeg, die me rust noch duur meer lieten. Mijn nieuwe tantes noodigden me de eene voor en de andere na op een kop koffie en mijn bekoorlijke nieuwe nichtjes noodigden zichzelf bij mij op chocolade. Tenslotte kwamen nog de grootmoedertjes en zelfs de verre verwanten van mijn nieuwe nichtjes wilden mijn proviand proeven. In 't bijzonder bevielen hun mijn biscuits, en dan moet men weten, dat een paar Groenlanders in een uurtje meer biscuits en zoetigheid kunnen verorberen dan ik in een maand. Ik zag me nu genoodzaakt, mijn boeltje te pakken en de plaats ten spoedigste te verlaten, anders zouden bepaalde gedeelten van mijn proviand een te snel einde gevonden hebben. Tè nabije verwantschap is niet goed, vooral niet in dit land. De Groenlanders houden namelijk nog aan de oude Eskimo-gewoonte vast, dat hij, die veel heeft, moet deelen met zijn minder welvarende verwanten. Bij stralenden zonneshijns en windstille aanvaardde ik de reis van Ikerasak naar Umanatsiak. „Oom Jens” had me een roeiboot voor de reis geleend. Zijn dertienjarige zoon ging mee, om op de terugreis naar Ikerasak als kapitein de bemanning der boot te commandeeren. Mijn nieuwe verwanten en bijna de heele bevolking van het dorp waren aan het strand verzameld, om mijn vertrek bij te wonen. Hartelijke, brave lieden, alleen behept met een te grooten eetlust wat betreft de proviand van den blanken man. „Oom Jens” zal na mijn

vertrek nog wel hartelijk gelachen hebben om den streek, me zoovele verwanten aangesmeerd te hebben. Ik hoop nu bij mijn vertrek naar Umanatsiak daar géén familieleden te krijgen.

8 Juli

Umanatsiak is een heel mooi en zeer bijzonder plaatsje. Hier wonen slechts inboorlingen en geen blanken. De menschen kunnen er ongemeend hun gang gaan en er is derhalve veel interessants waar te nemen. Zij maken over het geheel nog een pri-

WATER- EN OEVERPLANTEN. BREEDBLADIGE WATEREPPE

Foto Christian Leden

DE SCHRIJVER TEMIDDEN ZIJNER ESKIMO-VRIENDEN

mitieven en meer heidenschen dan christelijken indruk en gebruiken ook, ofschoon ze allen gedoopt zijn, nog hun

Foto Christian Leden

„OOM JENS” VOEDERT ZIJN HONDEN

oude heidensche, of, beter gezegd, inheemsche namen. Het moet volgens mededeeling der inboorlingen langen tijd geleden zijn, sedert er een blanke man zijn tent opgeslagen heeft. ☼ Deze plaats wordt zelden en dan slechts voor enkele uren door een Europeeschen geestelijke bezocht. In 't dagelijksche leven wordt de geestelijkheid door een inboorling vertegenwoordigd. Die neemt het blijkbaar met den nieuwen godsdienst niet zoo nauw. Mijn Groenlandsche bediende en tolk Hendrik vertelde me, dat een der inboorlingen, die eens den blanken geestelijke hier vertegenwoordigen zou, steeds alleen maar datgene las, wat hem zelf van het Evangelie beviel, al het andere sloeg hij over. ☼ Hier te Umanatsiak woont, behalve dat er andere zonderlinge mensen zijn, ook een ziekelijk, ontaard iemand, die den bijnaam draagt van Kriwigtungajak, d.w.z. Bergspook. Hij was een der eersten, die me een bezoek kwam brengen. Mijn tolk Hendrik had me al op zijn eigenaardigheden voorbereid. Hij moet echter een der beste zangers van het plaatsje zijn, en ik hoop hem er bij gelegenheid toe te kunnen krijgen, een flink deel van zijn heidenschen liederenschat in mijn gramfoon te zingen. Voorloopig echter gaf hij wat van zijn danskunst ten beste. Hij beweert, een Angakok (geestenbezweerder, heidensche priester) te zijn, en bood aan, me bij gelegenheid tegen een passende vergoeding wat van zijn kunsten te laten zien. De kerel zag er weinig vertrouwenwekkend en tegelijkertijd onzegbaar komisch uit. ☼ Hendrik vertelde, nadat de blijkbaar wat in zijn geestelijke vermogens gestoorde man afscheid genomen had, dat hij den bijnaam Bergspook werkelijk verdient. Een jaar tevoren woonde

er te Umanatsiak een kateheet (assistent-missionaris), dien Kriwigtungajak niet lijden kon. Eens, toen de kateheet juist in de nabijheid was, begon Kriwigtungajak zijn ouden voorlader, dien hij met wat munitie op een bonthandelspost gekregen had, te laden. De kateheet ging zonder eenig wantrouwen vis à vis zijn concurrent zitten, die het kruit met een laadstok in zijn oud geweer propte. Plotseling ging het schot af, en de kateheet kreeg den ijzeren laadstok dwars door het lichaam. ☼ Toen de andere Eskimo's Kriwigtungajak vroegen, waarom hij den kateheet doodgeschoten had, antwoordde hij, dat het hem erg speet, maar dat het ongeluk toch misschien een geluk was, want de wereld was beter zonder zulke mensen met hun gevaarlijke moderne leer! ☼ De Deensche autoriteiten in Groenland, die nu Kriwigtungajak zochten, om recht over hem te spreken, moesten onverrichterzake weer terugvaren. Kriwigtungajak, die zijn eigen verdediger was, trad zoo sluw op, dat de Denen hem niets maken konden.

9 Juli

Ik bezocht heden verscheidene Igloes (huisjes van inboorlingen), die alle van aarde en steen gemaakt waren. Om in die huisjes te komen, moest ik meestal op mijn buik gaan liggen en door een lange, nauwe, lage gang kruipen. In zoo'n ingang werd ik een keer vastgeklemd. Mijn heupen waren namelijk een beetje breder dan die der Eskimo's. De heer des huizes kwam me echter heel vriendelijk te hulp. Hij kroop me achterna en gaf me een welgemeenden, krachtigen zet, om me wat vooruit te brengen. In deze donkere ingangen houden de groote Poolhonden zich bij voorkeur op en kunnen soms iemand het binnenkomen van een huis heel onplezierig maken.

De vreemde bezoeker doet het beste, zich allereerst aan te melden aan het venster van darmhuid, opdat de bewoner beginnen kan met de honden uit den huisingang te jagen. ☼ Als venster wordt een stukje darmhuid gebruikt. Ter verlichting wordt hier nog steeds de Krudlak (lamp), een ovaalvormige speksteenschaal, gebruikt, als brandmateriaal zeehondenspek en als pit meestal gedroogd veenmos. Deze lamp is heel practisch en veel goedkooper dan Europeesche lampen of stearinekaarsen. Hoe minder zaken van den blanken man de inboorlingen gebruiken, des te welvarender zijn zij.

En hoe meer ze onder den invloed van onze beschaving komen, des te armer schijnen ze te worden. Ofschoon de mensen hier te Umanatsiak geheel alleen leefden en veel van hun overige oude gebruiken behouden hadden, maakten ze heel weinig gebruik van hun zomertenten. Bijna allen woonden ze ook 's zomers in hun winterhuizen, hetgeen echter zeer ongezond is. Vroeger, vóór ze onder de nieuwe ideeën kwamen die de civilisatie meebracht, woonden de Groenlanders slechts gedurende den winter in hun hutten van aarde en steen. In het voorjaar verwijderden ze venster en dak van hun huisje en terwijl zij den zomer in hun tent doorbrachten, konden zon, wind en regen de winterhuizen reinigen en steriliseeren. In den herfst konden ze weer hun intrek nemen in een gezond en schoon huis, dat ze slechts van een nieuw dak en venster behoeften te voorzien. Wanneer ze daarentegen nu het heele jaar door in de winterhuizen wonen, worden deze tot broedplaatsen van ziektebacillen, die met de waren van den blanke onvermijdelijk ingevoerd worden. Het gevolg van deze veranderde

levenswijze is, dat de Groenlanders, die vroeger geen ziekten kenden, nu dikwijls — en vooral de halfbloeden — aan longtuberculose lijden. Het lijkt wel, alsof zij bijzonder voor deze ziekte gepredisposeerd zijn. ☼ De Igloes die ik bezocht, zagen er alle weinig zindelijk uit. Op een afstand al kwam een onaangename lucht me tegemoet. Maar wat kan men ook verlangen, wanneer twee families of meer jaarin, jaaruit onafgebroken wonen in een klein éénkamer-aardenhuisje. ☼ De inwoners van Umanatsiak houden mij voor een grooten Angakok, omdat ik met mijn gramfoon hun stemmen en oude liederen reproduceeren kan. Ze meenen ook, dat ik een oude man ben, omdat ik een vrij langen baard heb. Toen mijn tolk een zestigjarigen vertelde, dat ik eerst achter in de twintig was, wilde hij hem niet gelooven. Op mijn vraag naar zijn leeftijd beweerde de

oude van zichzelf, dat hij eerst 24 jaar was en voerde ter staving van de juistheid zijner bewering aan, dat hij ten eerste maal zoo lang nog niet geleden, sedert ik geboren ben". ☼ Een der mannen, die mij onlangs te Ikerasak aangetroffen had en dien ik toen vergeten had samen met de andere mannen op koffie te onthalen, nam vandaag wraak op me, door bij het zingen in de gramfoon een spotlied te improviseeren. Het lied luidde vertaald: „Ik heb geen koffie meer — ik heb Noor heeft heel veel koffie. Maar hij noodigt me niet uit van zijn koffie te drinken". Ik gaf hem toen na zijn zingen een ruime portie gebrande ongemalen koffie. Hij nam met superlatieve uitingen van dank afscheid en liep stralend van geluk met de koffie naar vrouw en kinderen.

Foto Christian Leden

ESKIMOVRUWEN UIT NOORD-GROENLAND

Foto Christian Leden

NOORD-GROENLANDSCH LANDSCHAP